ISSN 1301-370X

Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi

Turkish Journal of Social Research

13

YIL/YEAR 13 . SAYI/ISSUE (1) . NİSAN/APRIL 2009

TÜRKİYE SOSYAL ARAŞTIRMALAR DERGİSİ

Turkish Journal of Social Research

13

YIL/YEAR 13 . SAYI/ISSUE (1) . NİSAN/APRIL 2009

ISSN 1301-370X

Dört ayda bir yayımlanır. Hakemli bir dergidir.
Tüm hakları saklıdır. Derginin adı belirtilmeden hiçbir alıntı yapılamaz.
Published every four months. This is a refereed Journal. All rights reserved.
No part of this publication may be reproduced or utilized in any form without reference to the journal.

TÜRKİYE SOSYAL ARAŞTIRMALAR DERGİSİ

Turkish Journal of Social Research

YIL/YEAR 13 . SAYI/ISSUE (1) . NİSAN/APRIL 2009

Sahibi / Owner
Akademisyenler Birliği Adına
Prof. Dr. Şükrü KOÇ

Yazı İşleri Müdürü
Yrd. Doç. Dr. M. Akif SÖZER

Editörler Kurulu Başkanı / Editor in Chief
Yrd. Doç. Dr. Erdinç YAZICI

Editörler Kurulu / Editorial Board
Doç. Dr. Fatma AÇIK
Doç. Dr. Vedat BİLGİN
Doç. Dr. Hikmet KAVRUK
Doç. Dr. Nurettin PARILTI
Yrd. Doç. Dr. M. Arif ÖZERBAŞ
Yrd. Doç. Dr. Halil TOKCAN

Redaksiyon / Reduction
Araş. Gör. Hasan EŞİCİ
Araş. Gör. Abdulkadir ÖZKAYA

İÇİNDEKİLER

Derya ATABEY / Fatma TEZEL ŞAHİN - 9
Okul Öncesi Eğitim Öğretmenlerinin Demografik Özelliklerine Göre Ailelerle Olan İletişim ve İşbirliğine Bakış Açılarının İncelenmesi

Bülent AKBABA - 29
Atatürk İlkeleri ve İnkilâp Tarihi Dersinin Öğretimine Yönelik Bir Durum Değerlendirmesi (Gazi Üniversitesi Örneği)

Zafer YILMAZ / Kemal BAKIR - 53
Balkan Milliyetçiliğinin Türk Eğitim Düşüncesine Etkileri

B. Tümen SOMUNCUOĞLU - 71
Kazan Dergisi (1970-1980)

Muhittin BİLGE - 91
Nurettin Topçu'nun Kültür ve Medeniyet Anlayışı

Hüseyin ÖNCÜ - 103
Ölçme ve Değerlendirmede Yeni Bir Yaklaşım: Portfolyo Değerlendirme

Şenol OKAY - 131
Yönetici ve Öğretmenlerin Algılarına Göre Mesleki ve Teknik Ortaöğretimde Toplam Kalite Yönetimi Uygulamalarının Öğrencilerin Akademik ve Sosyal Başarılarına Etkisi

Yusuf ŞAHİN - 149
Yabancı Dil Öğretiminde Öğrenci Başarısını Olumsuz Yönde Etkileyen Unsurlar

Yusuf KILIÇ/H.Hande DUYMUŞ - 159
Eski Mezopotamya'da Din Kadınları (Rahibeler)

ATATÜRK İLKELERİ VE İNKILÂP TARİHİ DERSİNİN ÖĞRETİMİNE YÖNELİK BİR DURUM DEĞERLENDİRMESİ (GAZİ ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ)

Bülent AKBABA*

Özet: Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersi tüm yüksek öğretim kurumlarında zorunlu olarak okutulan derslerden bir tanesidir. Bu araştırmada Gazi Üniversitesi örneğinde Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersinin öğretimine yönelik bir durum değerlendirmesi yapılmaya çalışılmıştır. Bu araştırmanın bulgularına göre öğrencilerin dersin gerekliliğine olan inançları yüksek düzeydedir. Öğrenciler dersin haftada iki saat olarak uygulanması fikrine katılmaktadırlar. Öğrencilerin ders içeriğiyle ilgili okudukları kitap sayısı oldukça sınırlıdır. Dersin öğretim yöntemlerinde düz anlatımın, dersin öğretim materyallerinde de ders kitabının tercih edildiği görülmektedir. Öğrencilerin çok büyük bir bölümü ders içeriğinin günümüze kadar getirilmesini istemektedir. Araştırmanın bulguları, daha önce bu alanda farklı öğretim kurumlarında yapılmış tarama modelindeki araştırmaların sonuçlarıyla karşılaştırılmış bu sayede dersin öğretimine yönelik genel bir durum değerlendirilmesinin yapılmasına katkı sağlanmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Atatürk İlkeleri, İnkılâp Tarihi, Gazi Üniversitesi, öğrenci görüşleri, durum değerlendirmesi

A Case Evaluation on the Ataturk Principles And Revolution History Course Teaching (A Gazi University Example)

Abstract: Atatürk Principles and Revolution History course is one of the compulsory courses taken in all of the higher education institutions. In this study, a case evaluation has been done in the teaching of Atatürk Principles and Revolution History course in the sample of Gazi University. According to the findings of the study, the students' belief of the necessity of the course is at a high level. The students agree on the idea of the course being held two hours a week. The books that the students have read about the content of the course are limited. For the teaching method, narration is preferred and the course book is preferred as the teaching material for the course. A large section of the students requests the content of the course to cover present time. The findings of the study have been compared with the results of the past researches done in the scanning modal in different institutions in the area and as a result, a contribution to the general case evaluation of the teaching of the course has been aimed.

Key Words: Atatürk Principles, Revolution History, Gazi University, students views, case evaluation

* Arş. Gör., Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, akbaba@gazi.edu.tr

Giriş

Modern dünyada yerini alan her ülke, kendi varoluş felsefesine uygun ve ideolojisini anlamlandıran modern bir tarih eğitimini hayata geçirmeyi öncelikli işlerden görmüştür. Milletinin tarihî rolüne özgün bir yer ayıran ve güven duygusu aşılayan, millî gereksinmelere uygun bireyler yetiştirmeyi hedefleyen, millî değerlere karşı sevgi ve bağlılığı güçlendiren, millî zenginliğe karşı memnuniyet hissi ve takdir duygusu geliştiren ve ortaya konulan ilke ve yapılan inkılâplara sahip çıkılmasını anlamlandıran millî bir tarih eğitimi tüm çağdaş ülkelerin geçmişteki ve şimdiki temel önceliklerindendir (Metin, 2006:46). Tarih bilincinin sistemli bir şekilde uygulanan politikalara destek olarak kullanılması, eğitim sistemi içerisinde bir dayanak oluşturması, Cumhuriyet döneminde Türk Tarih Tezi ile gerçekleştirilmiştir. Dünyada olduğu gibi Türkiye Cumhuriyeti'nin insan yetiştirme düzeni içerisinde de ulusal kimliğin şekillenmesinde tarih alanı önemli bir işlevi yerine getirmektedir. Cumhuriyetin modernleşme kurgusuna yaklaşımında Atatürkçülük ve Türkiye Cumhuriyeti Tarihi bu bağlamda özgün bir yer tutmaktadır (Yılmaz, 2006:3).

Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersi, uzmanlaşma alanı ne olursa olsun tüm yüksek öğrenim gençliğine hem Türk toplumu, hem de çağdaş dünya koşulları, bu koşulların oluşum, işleyiş ve değişimindeki etkenler ve düzenlilikler konularında gerekli temel avramları ve bilgileri kazandırabilecek bir örnek olay incelemesi niteliğindedir (Ozankaya, 1978:2).

Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersinin kökeni 1925 yılına uzanır. O yıl Cumhuriyet döneminin ilk yüksek öğretim kurumu olan "Ankara Adliye Hukuk Mektebi" açılmıştı. Mustafa Kemal Paşa ile İsmet Paşa'nın kurulması için özel olarak uğraştıkları bu yüksekokul, Türk Hukuk İnkılâbının düşünsel ve kuramsal hazırlıklarını yapacak, yeni hukukun ilk uygulayıcılarını yetiştirecekti. Kuruculardan Adliye Vekili Mahmut Esat (Bozkurt) Bey ile Yüksekokulun başına getirilen Cemil Bey (Bilsel), öğretim programı hazırlıklarını yaparken yeni bazı derslerin programa konulmasını kararlaştırmışlardı. Bunlardan biri de "İhtilaller Tarihi" dersidir. Dünya üzerindeki büyük inkılâp hareketlerinin henüz tamamlanmayan Türk İnkılâbı ile karşılaştırılmasını hedef alan bu ders kesintili olarak Mahmut Esat Bey tarafından okutuldu. Türk İn-

kılâbı her alanda yerleşip kökleştikçe, bu yeni ve büyük olayın tarihsel ve düşünsel sistemini kurmak isteği de artıyordu (Mumcu, 1985:45). 13 Ocak 1926'da alınan Bakanlar Kurulu kararıyla Darülfünûn yönetmeliğinin 6. maddesinde yazılı Edebiyat Fakültesi dersleri arasına "Türkiye İnkılâbı Tarihi" dersinin konulması kararlaştırılmıştı (Erdaş, 2006:11). Devrim düşüncesinin bir "İnkılâp Enstitüsü" ile verilmesinin daha uygun olacağına inanan Maarif Vekili Dr. Reşit Galip'in bu fikrinin gerçekleşmesi Maarif Vekâleti'nin 20 Haziran 1933'te o zamanki tek üniversitemiz olan İstanbul Üniversitesi'nde bir "İnkılâp Tarihi Enstitüsü" kurulması yolundaki kararı ile sonuçlandı. Bu enstitü kısa bir süre içinde kuruldu. 4 Mart 1934'te Zeynep Hanım Konağı'nda eski Edebiyat Fakültesi binasının yanındaki konferans salonunda İnkılâp Tarihi Dersleri verilmeye başlandı (Aslanapa, 1997: 9). İlk "İnkılâp Tarihi dersini" Maarif Vekili Hikmet Bey (Bayur) verdi. 9 Mart 1934'te Ankara Hukuk Mektebi'nde de İnkılâp Kürsüsü açılması kararlaştırıldı. Bu kürsünün ilk dersi ise Başvekil İsmet Paşa tarafından Hukuk Fakültesi'nde verilmişti (Mumcu, 1985:45).

Bu dersin, ortaya çıkışında üç önemli neden görülmektedir. Bunlardan ilki, yeni tarih görüşü doğrultusunda yeni bir anlayışla tekrar kurgulanmaya başlayan tarihsel kimliğin bir parçası olarak ortaya çıkan "inkılâp tarihi" düşüncesidir. İnkılâp tarihi, bu yeni tarih anlayışıyla Millî Mücadele sonunda kurulmuş olan yeni devletin ideolojik örgüsünü Türk toplumuna benimseterek yayma projesinin bir aracı olarak düşünülmüştür. İkincisi, inkılâp tarihi dersine vatandaşlık eğitiminin bir parçası olarak yüklenen doğal işlevdir. Burada yeni rejim doğal olarak kendi insanını yetiştirmek ve bunun için de kendi tarihinden yararlanmak istemiştir. Üçüncüsü ise inkılâp tarihinin uluslararası düzeyde karşılaştırmalı olarak sunulması düşüncesidir ki dış ülkelerde özellikle Avrupa'da yükselen totaliter rejimlere ve diğer ideolojilere karşı Türk gençliğinin korunması amacıdır (Yılmaz, 2006:3). Kritik dönemde konan bu derse sadece üniversiteliler değil askerî okullar da dâhil İstanbul'daki bütün yüksek öğretim gençliğinin devamı mecburî tutulmuştu. Mustafa Kemal, Maarif Vekili Reşit Galip'in bu dersi vermesine itiraz etmiş, inkılâbın ruhuna ve gerçeklere uygun olmasını sağlamak için Millî Mücadele ve inkılâplara katkısı olanların bu dersi vermesini istemiştir(Arslan, 2005:66). Atatürk'ün yakın ilgisi ve kontrolü altında bu dersler Prof. Dr. Yusuf Hikmet Bayur, Mahmut Esat Bozkurt,

Recep Peker ve Prof. Dr. Yusuf Kemal Tengirşenk tarafından verilmiştir (Aslanapa, 1997:9). Ulusçu hareketi başlatan aydınlar tarih yazımı ve öğretimi görevini de üstlenmek durumunda kalmışlardır. Siyasetçi tarihçiler olgusu Türkiye'ye özgü bir olgu değildir. Özellikle devrimci değişimlerin olduğu yerlerde siyasî kadrolar yeni kuşakları eğitme görevini yüklenmişlerdir. Kimliklerini yeniden tasarlamak ve yeni tarih yazımının formülünü oluşturmak onların işi olmuştur (Behar, 1992:93). Türk İnkılâbı ile birlikte kurulan yeni rejimin, sağlam temeller üzerinde yükselebilmesi, her şeyden önce, getirmiş olduğu siyasal ve toplumsal yaşam biçimini benimsemiş bireylerin varlığına bağlıydı. Bu yüzden devrimi gerçekleştiren önder kadro; bir yandan sosyoekonomik ve siyasal yapısını kurarak bu yapının düzenli bir şekilde akışını sağlayacak olan örgütsel dokuyu oluşturma uğraşı verirken, diğer yandan da bu yeni rejimin topluma benimsetilmesi yolunda bir dizi girişimde bulunmuştur (Aslan, 1998: 305).

15 Nisan 1942'de 4204 sayılı yasa ile dersin sorumluluğu Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi'ne bağlı olarak kurulan "Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü"ne verilmiştir. 27 Mayıs 1960'tan sonra dersin "Türk İnkılâp Tarihi ve Türkiye Cumhuriyeti Rejimi" adıyla bütün fakülte ve yüksek okullarda iki yarıyıl okutulması kararlaştırılmıştır. 20 Mart 1968'de dersin adı "Türk Devrim Tarihi" olarak değiştirilmiştir. 12 Eylül 1980 sonrası ders tekrar "Türk İnkılâp Tarihi" adını almıştır. Kısa bir süre "Türk İnkılâp Tarihi" adıyla okutulan ders (Doğaner, 2005: 591) 1981 Mart'ında Boğaziçi Üniversitesi'nin girişimiyle düzenlenen "Devrim Tarihi Şurası"nın da etkisiyle (Erdaş, 2006: 19), 6 Kasım 1981 tarih ve 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanunu uyarınca "Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi" adını almış ve zorunlu ders olma niteliğini korumuştur.

Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersi haftada iki saat olmak üzere üniversitelerin bütün sınıflarında okutulurken 1991 yılından itibaren bir eğitim ve öğretim yılında 60 saatten az olmamak üzere okutulmasına karar verilmiştir. Bu yıldan sonra birçok üniversitemiz, alt sınırı kullanarak bu derslerin okutulmasını sağlamıştır. Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersi genellikle birinci sınıflarında, haftada 2 saat üzerinden kredisiz bir şekilde okutulmaktadır (Gülmez, 2003: 1046).

Millî Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi'nin 25 Mayıs 1981 tarih

ve 2087 sayılı nüshasında, Yüksek Okullarda "Türk İnkılâp Tarihi", Orta Öğretim kurumlarında "Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi" derslerinin amacı ve müfredat programı ayrıntılı biçimde yayınlanmıştır. Buna göre dersin amacı öğrencilere;

1. Türk İnkılâbının tarihî anlamını ve önemini kavratmak;
2. Atatürk'ün milliyetçilik ve medeniyetçilik anlayışını belirtmek;
3. Atatürk'ün dâhi asker, büyük devlet adamı ve inkılâpçı kişiliği ile eşsiz önderliğini tanıtmak;
4. Atatürkçülüğü benimseterek, Atatürk'ün dünya görüşünü ve düşüncelerini kavratmak;
5. Kurtuluş Savaşı'nı ve bu savaşı, Türk milletinin varlığını korumak ve sürdürmek için ne büyük fedakârlıklarla gerçekleştirildiğini kavratmak;
6. Türk milletinin bütün kurumları ve değerleriyle birlikte çağdaş uygarlığa hangi tarihî şartlar altında ve nasıl geçtiğini kavratmak;
7. Ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütün olan Türkiye Cumhuriyeti'nin dinamik temelini "Atatürk İlkeleri"nin oluşturduğu bilincini kazandırmak;
8. Türk İnkılâbının, millî ve milletler arası niteliklerini belirlemek, XX. yüzyılda mazlum milletlere nasıl ışık tuttuğunu göstermek;
9. Dünya devletlerinin ve Türkiye'nin içinde bulunduğu o günkü durum göz önüne alınmak suretiyle, Türk inkılâbının ne güç şartlar altında gerçekleştirildiğini kavratmak;
10. Demokrasi hayatımızın gelişmesini inceleyerek, onlara demokratik düzenin gerektirdiği bilgi ve davranışları kazandırmak;
11. Atatürk'e Türk İnkılâbına ve onun ilkelerine yürekten bağlı bunların inançlı savunucusu olma bilincini kazandırmak;
12. Günümüzün ve geleceğin sorunlarına Atatürkçü bir yaklaşım çözümler getirebilecek tutum, davranış ve yetenekler kazandırmak şeklinde belirlenmiştir.

Amaçları çok net bir şekilde ifade edilen bu dersin başladığı günden beri, Türkiye'de darboğazlardan geçildikçe, siyasal dalgalanmalar oldukça, gençliğin Atatürk ilkelerinden, Türkiye Cumhuriyeti'nin temel ilkelerinden uzaklaşmakta olduğu gündeme getirilmiştir. Bu dar-

boğazların neden gerçekleştiği üzerinde durulmuştur ve bunun da bir çaresi olarak İnkılâp Tarihi derslerinin daha güzel bir şekilde ele alınması, bunların daha iyi özümsenmesi, bu dersi iyi kavramış bir gençlik yetiştirilmesi için planlar yapılmıştır (Akgün, 2004: 15).

Dersin öğretimi ve derse ilişkin sorunlarla ilgili olarak akademik çevrelerce dersin niteliğini artırmak amacıyla yapılan ilk çalışma UNESCO'nun girişimiyle Devrim Tarihi öğretim üyeleri arasında yapılmış ve sonuçları Cavit Orhan Tütengil tarafından yayınlanmıştır. Bu alandaki bir diğer araştırma da UNESCO Sosyal ve Beşeri Bilimler Komitesi'nce kararlaştırılmış ve "Türk Devrimi ve Yüksek Öğretim Gençliği" adı verilen araştırma Özer Ozankaya tarafından gerçekleştirilmiştir (Ozankaya, 1978). 1981 Mart'ında Boğaziçi Üniversitesi'nin girişimiyle düzenlenen "Devrim Tarihi Şurası"nda alınan kararlar, 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanunu'nda dersin adının "Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi" olarak belirlenmesine ve zorunlu ders olma özelliğini korumasına katkı sağlamıştır. 1985 yılında Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi'nde İnkılâp Tarihi Enstitülerinin yetkililerinin bir araya geldiği bir seminer yapılmıştır. Seminerde üniversite düzeyinde bu dersin durumu, 1933'ten günümüze tarihçesi ve alanın sorunları üzerinde durulmuştur. 1997'de Üniversite Öğretim Üyeleri Derneği tarafından İnkılâp Tarihi dersinin nasıl okutulması gerektiğinin tartışıldığı bir toplantı yapılmıştır (Tanör vd, 1997). 14-15 Aralık 1998'de Hacettepe Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Enstitüsü tarafından düzenlenen "Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Dersi Yöntem Semineri"nde dersin amacı, kapsamı, toplumsal, hukukî ve ekonomik boyutu ele alınmış, eğitim bilimi ve bilim teknolojisi ışığında yeni yöntem arayışları gündeme getirilmiştir. İlhan Aksoy "Yüksek Öğretim Kurumlarında İnkılâp Tarihi Öğretimi" adlı doktora çalışmasında üniversitedeki öğretim elemanları ve öğrencilerin derse yönelik görüşlerini belirlemeye çalışmıştır (Aksoy, 2003). Atatürk Araştırma Merkezi tarafından yayımlanan "İlk ve Orta Öğretim Kurumlarında Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Konularının Öğretimi: Mevcut Durum, Sorunlar ve Çözüm Önerileri" adlı çalışmada dersin mevcut durumuna yönelik tespitler yapılmış, sorunlar gündeme getirilmiş ve çözüm önerileri sunulmuştur. 10-11 Kasım 2005 tarihlerinde Hacettepe Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Enstitüsü tarafından düzenlenen "Türk Eğitim Sisteminde Atatürkçülük ve Türkiye Cumhuriyeti Tarihi Öğre-

timi Sempozyumu"nda dersin tüm eğitim basamaklarındaki durumuna ilişkin değerlendirmelerde bulunulmuştur.

Bu çalışmalarda dersin içeriği, yöntemi, veriliş biçimi vb. pek çok konuda tartışmalar yapılmış ve çözüm önerileri ortaya konmuştur. Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersi hakkındaki sorunlar ve tartışmalar şu noktalar üzerinde yoğunlaşmaktadır: dersin içeriği, dersin kronolojik sınırları, ders saati, dersi veren öğretim elemanının niteliği, dersin bir rejim dersi olup olmadığı, Mustafa Kemal Atatürk'ün fikir ve düşüncelerinin genç kuşaklara aktarılması, öğretim yöntemleri, öğretim materyalleri, öğrencilerin bu dersin gerekliliğine olan inançları ve dersin öğrencinin düşünce yapısının şekillenmesindeki rolü şeklinde sıralanabilir.

Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersi ile ilgili tarama modelinde yapılmış araştırmalar

UNESCO Sosyal ve Beşeri Bilimler Komitesi'nce kararlaştırılan ve Özer Ozankaya tarafından gerçekleştirilen "Türk Devrimi ve Yüksek Öğretim Gençliği" adlı araştırmanın amacı Türk Yüksek Öğretim Kurumlarında 4204 sayılı yasa gereği okutulmakta olan Türk Devrim Tarihi derslerinin yüksek öğretim gençliğince nasıl değerlendirildiğini, gençlerin bu derslerden neler beklediğini ve Türk devrim ilkelerini nasıl algıladıklarını ortaya koymaktır. 1976-1977 eğitim öğretim yılında ülkemizdeki tüm yüksek öğretim kurumlarında görev yapan 3986 asistana soru kağıdı yollanmış, bunlardan 652 tanesi geri dönmüş ve değerlendirmeye alınmıştır. Bu araştırmada kullanılan soru kâğıdında deneklerin demografik bilgileri, Devrim Tarihi derslerinin nasıl okutulduğuna ve nasıl okutulmasının daha uygun görüldüğüne ilişkin sorular, Atatürk ilke ve devrimlerinin anlam ve öneminin nasıl algılanmakta olduğuna ilişkin sorular yer almıştır (Ozankaya, 1978).

Hacettepe Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Enstitüsü tarafından dersin verimliliğini ölçmek, sorunlarını tespit etmek ve bu sorunlara ilişkin çözümler üretebilmek amacıyla 1995-1996 bahar dönemi sonunda 33 bölümden 1008 öğrenciye 20 soruluk bir anket uygulanmıştır. Bu ankette, öğrenci ile ilgili demografik bilgilerin dışında, üniversite öncesi aldığı Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersine ilişkin kanaatleri, dersin işleniş metodu, muhtevası, süresi ve yararlı olup olmadığı, dersle ilgili materyallerin yeterli olup olmadığı, dersin muhte-

vasıyla ilgili olarak konferans, seminer ve panel gibi ders dışı etkinliklerin öğrencilere katkısı sorulmuştur (Yılmaz, 2004: 102-105). Hacettepe Üniversitesi'nde 2001-2002 bahar dönemi sonunda 600 kişiye 25 sorudan oluşan bir anket daha uygulanmıştır. 2003-2004 güz dönemi başında ve bahar dönemi sonunda aynı amaçlarla anket çalışmaları yapılmıştır. Anketin ilk kısmında sosyoekonomik profili ortaya koyma amacına yönelik 9 sorunun ardından, 13'ü orta öğretim sırasındaki ders içeriğiyle ilgili, 19'u yüksek öğretimde almakta oldukları ders hakkında olmak üzere 32 soru bulunmaktadır. 2003-2004 bahar dönemi sonundaki ikinci uygulamada ise iki dönem boyunca aldıkları ders hakkındaki tutumlarının ölçülmesine yönelik sorular sorulmuştur. Bu araştırmaya Hacettepe Üniversitesi'nde Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersini alan öğrencilerin yaklaşık yüzde 15'ine tekabül eden 1030 kişi katılmıştır (Doğaner, 2005: 589-611). Gülmez (2003), Celal Bayar Üniversitesi, Ege Üniversitesi, Pamukkale Üniversitesi ve Atatürk Üniversitesi'nin farklı bölümlerinde öğrenim gören 1084 öğrenciyle 2002-2003 eğitim-öğretim yılında gerçekleştirdiği çalışmasında üniversite gençliğinin Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersine bakışını belirlemeye çalışmıştır. Aksoy (2003), "Yüksek Öğretim Kurumlarında İnkılâp Tarihi Öğretimi" adlı doktora çalışmasının örneklemini Ankara'da Bilkent Üniversitesi'nden 4 fakülte, Ankara Üniversitesi'nden 5 fakülte, Hacettepe Üniversitesi'nden 4 fakülte, Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nden 4 fakülte ve Gazi Üniversitesi'nden 8 fakültede öğrenim gören 620 öğrenci ve 18 üniversitede Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersini veren 125 öğretim elemanı oluşturmaktadır. Aksoy, bu çalışmada hem öğrencilerin hem de öğretim elemanlarının Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersinin öğretimine yönelik görüşlerini değerlendirmiştir. Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersinin öğretimine yönelik durum değerlendirmelerinin yapıldığı bu çalışmaların bulguları araştırmamızın bulgularıyla beraber tartışılmaya çalışılacaktır.

AMAÇ

Bu araştırmanın amacı Gazi Üniversitesi'nin 8 farklı fakültesindeki 1350 öğrencinin Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersinin öğretimine yönelik görüşlerini belirleyerek bu görüşleri Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi öğretimine yönelik durum değerlendirmelerinin yapıldığı diğer araştırmaların bulgularıyla karşılaştırmaktır.

YÖNTEM

Bu araştırma tarama modelindedir. Tarama modeli geçmişte ya da halen var olan biri durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır (Karasar, 2003:77).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Gazi Üniversitesi'nde öğrenim gören ve Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersini alan lisans öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise Gazi Üniversitesi'nin 8 Fakültesi'nde (Gazi Eğitim, Hukuk, İktisadi ve İdari Bilimler, Tıp, Mühendislik ve Mimarlık, Diş Hekimliği, Mesleki Eğitim ve Fen Edebiyat Fakültesi) öğrenim gören ve Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersini alan 1350 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırma 2006-2007 eğitim-öğretim yılında gerçekleştirilmiştir.

Veri Toplama Aracı ve Verilerin Çözümlenmesi

Veri toplama aracı olarak Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersinin öğretimindeki genel durumu belirlemeye yönelik bir anket kullanılmıştır. Bu ankette kişisel bilgilere ilişkin 5, Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersinin ders saatine yönelik 1, öğrencilerin bu ders ile ilgili okudukları kitap sayısı ile ilgili 1, derste kullanılan öğretim yöntemlerine yönelik 8, derste kullanılan öğretim materyallerine yönelik 7, dersin zaman aralığını belirlemeye yönelik 1 ve dersin öğrenciler üzerindeki etkililiğine yönelik 8 ifade yer almıştır. Her maddeye verilecek cevap kodları 1 ile 5 arasında değişmektedir. Ölçeklerde yer alan aralıkların eşit olduğu (4/5) varsayımından yola çıkılarak, elde edilen bulguların değerlendirilmesinde esas alınan aritmetik ortalama aralıkları aşağıdaki şekilde belirlenmiştir.

5	4, 20-5, 00	Tamamen katılıyorum / Pek çok
4	3, 40-4, 19	Katılıyorum / Çok
3	2, 60-3, 39	Kararsızım / Orta
2	1, 80-2, 59	Katılmıyorum / Az
1	1, 00-1, 79	Hiç katılmıyorum / Hiç

Anketten elde edilen sonuçlar SPSS 15.0 for Windows programında analiz edilmiştir. Verilerin çözümlenmesinde, Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersinde karşılaşılan sorunlara yönelik öğrenci görüşlerine

ilişkin frekans-yüzde, aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri kullanılmıştır.

BULGULAR VE YORUM

Tablo 1: Araştırmaya katılan bireylerin cinsiyetleri

Cinsiyet	N	%
Kız	751	55, 6
Erkek	599	44, 4
Toplam	1350	100, 0

Araştırmanın örneklem grubunun % 55, 6'sını kızlar, % 44, 4'ünü erkekler oluşturmaktadır. Ozankaya (1978) tarafından gerçekleştirilen "Türk Devrimi ve Yüksek Öğretim Gençliği" adlı çalışmaya 556 erkek (% 85, 3), 92 kız (%14, 1) öğrenci katılmıştır. Araştırmanın örneklem grubunda yer alan 4 öğrenci bu soruyu cevapsız bırakmıştır. Gülmez (2003) tarafından gerçekleştirilen araştırmaya katılan bireylerin cinsiyetlerine göre dağılımı belirtilmemiştir. Hacettepe Üniversitesi'nde 2003-2004 bahar dönemi sonunda gerçekleştirilen çalışmaya 547 (% 67) kız, 226 (% 33) erkek olmak üzere toplam 773 öğrenci katılmıştır (Doğaner, 2005: 595). Aksoy (2003: 156)'un araştırmasına 307 (% 49, 5) kız, 313 (% 50, 5) erkek olmak üzere toplam 620 öğrenci katılmıştır.

Tablo 2: Araştırmaya katılan bireylerin öğrenim gördükleri fakülteler

Fakülte	N	%
Eğitim Fakültesi	286	21, 2
Hukuk Fakültesi	91	6, 7
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	364	27, 1
Tıp Fakültesi	83	6, 1
Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi	169	12, 5
Diş Hekimliği Fakültesi	77	5, 7
Mesleki Eğitim Fakültesi	116	8, 6
Fen Edebiyat Fakültesi	164	12, 1
Toplam	1350	100, 0

Araştırmada Gazi Üniversitesi'nde lisans öğrenimi gören ve Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersini alan öğrencilerin tümünü temsil edecek nitelikte bir örneklem grubu seçilmeye çalışılmıştır. Örneklem

grubunda yer alan öğrenci sayıları ile o fakültelerin mevcutları arasında bir uyumun olmasına özen gösterilmiştir. Ozankaya (1978: 32) tarafından yapılan araştırmaya katılan bireylerin 143 tanesi (% 21, 9) toplum bilimleri, 306 tanesi (% 46, 9) fen bilimleri, 151 tanesi (% 23, 2) sağlık bilimleri, 44 tanesi (% 6, 7) güzel sanatlar, 2 tanesi (% 0, 3) diğer alanlardandır. 6 kişi bu soruyu cevapsız bırakmıştır. Hacettepe Üniversitesi'nde 2003-2004 bahar döneminde gerçekleştirilen araştırma 5'i ön lisans 25'i lisans olmak üzere toplam 30 bölümde gerçekleştirilmiştir. Öğrenci sayıları ile orantılı olarak anketin % 33'ü Sağlık, % 17'si Sayısal, % 51'i de Sözel Bilimler öğrencilerine uygulanmıştır (Doğaner, 2005: 595). Aksoy (2003: 156)'un araştırmasına katılan bireylerin 319'u (% 51, 5) Sosyal Bilimler, 230'u (% 37) Fen Bilimleri, 79'u (% 11, 5) Sağlık Bilimleri alanında öğrenim görmektedir.

Tablo 3: Araştırmaya katılan bireylerin annelerinin eğitim düzeyleri

Eğitim Düzeyi	**N**	**%**
Okuma yazması yok	56	4, 1
İlkokul	493	36, 6
Ortaokul	179	13, 3
Lise	354	26, 2
Fakülte	249	18, 4
Lisans üstü	19	1, 4
Toplam	1350	100, 0

Araştırmaya katılan bireylerin annelerinin 493'ü (% 36, 6) ilkokul, 354'ü (% 26, 2) lise, 249'u (% 18, 4) fakülte, 179'u (% 13, 3) ortaokul, 19'u (% 1, 4) lisansüstü eğitim mezunudur. Okuma yazması olmayanların sayısı 56'dır. Ozankaya (1978:40) tarafından yapılan araştırmaya katılan bireylerin annelerinin 245'i (% 37, 6) ilkokul, 75'i (% 11, 5) ortaokul, 64'ü (% 9, 8) lise, 30'u (% 4, 6) sanat ya da meslek lisesi, 30'u (% 4, 6) yüksek okul mezunudur. Bu soruya diğer cevabını verenlerin sayısı 36 kişidir. Hiç okula gitmeyenler 159 kişi olup % 24, 4'lük bir gruptur. Bu soruya cevap vermeyenlerin sayısı 13'tür. Hacettepe Üniversitesi'nde 2003-2004 bahar döneminde gerçekleştirilen araştırmaya katılan bireylerin annelerinin eğitim durumlarına bakıldığında %35 ile ilk sırada ilkokul mezunu seçeneği yer alırken bunu %25 ile lise, % 19 ile üniversite, %11 ile ortaokul, %6 ile okur yazar değil, %4 ile okur-yazar seçenekleri takip etmektedir. Eğitim yükselen

bir değer olma özelliğini korumakta, ebeveynler çocuklarını okutmayı iyi bir gelecek için kaçınılmaz bir alternatif olarak görmektedirler (Doğaner, 2005:596). Aksoy (2003: 156)'un araştırmasına katılan bireylerin annelerinin eğitim durumları incelendiğinde % 34 ile (211 kişi) ilk sırada ortaöğretim yer alırken bunu % 28, 9 (179 kişi) ile lisans, % 27, 6 (171 kişi) ile ilköğretim, % 5, 2 (32 kişi) lisansüstü ve son olarak % 4, 3 (27 kişi) ile okur-yazar olmayanlar takip etmektedir. Araştırmaların bulgularında öne çıkan nokta 1977-1978 eğitim-öğretim yılından 2006-2007 eğitim-öğretim yılına kadar geçen yaklaşık otuz yıllık süre zarfında ülkemizde kadınların eğitimi konusunda ciddi bir gelişmenin yaşanmış olmasıdır.

Tablo 4: Araştırmaya katılan bireylerin babalarının eğitim düzeyleri

Eğitim Düzeyi	**N**	**%**
Okuma yazması yok	6	0, 4
İlkokul	278	20, 6
Ortaokul	175	13, 0
Lise	378	28, 0
Fakülte	472	35, 0
Lisans üstü	41	3, 0
Toplam	1350	100, 0

Araştırmaya katılan bireylerin babalarının 472'si (% 35) fakülte, 378'i (% 28) lise, 278'i (% 20, 6) ilkokul, 175'i (% 13) ortaokul, 41'i (% 3) lisansüstü eğitim mezunudur. Okuma yazması olmayanların sayısı sadece 6 kişidir. Ozankaya (1978:40), tarafından yapılan araştırmaya katılan bireylerin babalarının 197'si (% 30, 2) ilkokul, 71'i (% 10, 9) ortaokul, 76'sı (% 11, 7) lise, 42'si (% 6, 4) sanat ya da meslek lisesi, 163'ü (% 25) yüksek okul mezunudur. Bu soruya diğer cevabını verenlerin sayısı 32 kişidir. Hiç okula gitmeyenler 61 kişi olup % 9, 4'lük bir gruptur. Bu soruya cevap vermeyenlerin sayısı 10'dur. Hacettepe Üniversitesi'nde 2003-2004 bahar döneminde gerçekleştirilen araştırmaya katılan bireylerin babalarının eğitim durumuna bakıldığında %35 ile yüksek okul ve üzeri ilk sırada yer alırken bunu % 26 ile lise, %24 ile ilkokul, %13 ile ortaokul, %2 ile okuryazar olanlar ve % 0, 6 ile okuryazar olmayanlar takip etmektedir (Doğaner, 2005:596).

Aksoy (2003:156-157)'un araştırmasına katılan bireylerin babalarının eğitim durumları incelendiğinde % 44, 5 ile (276 kişi) ilk sırada lisans mezunları yer alırken bunu % 27, 3 (169 kişi) ile ortaöğretim, % 14, 2 (88 kişi) ile ilköğretim, % 12, 1 (75 kişi) lisansüstü ve son olarak % 1, 9 (12 kişi) ile okuryazar olmayanlar takip etmektedir. Araştırmaların bulgularında öne çıkan nokta 1977-1978 eğitim-öğretim yılındaki araştırmaya katılan bireylerin babalarının eğitim durumlarında ilk sırada % 30, 2 ile ilkokul mezunları yer alırken, bu çalışmadan yaklaşık otuz yıl sonra gerçekleştirilen üç araştırmada da araştırmaya katılan bireylerin babalarının eğitim durumlarında ilk sırada lisans eğitimi almış olanlar bulunmaktadır. Bu durum ülkemizin geleceği açısından umut vericidir.

Tablo 5: Araştırmaya katılan bireylerin mezun oldukları lise türleri

Lise Türü	**N**	**%**
Genel Lise	316	23, 4
Meslek Lisesi	88	6, 5
Anadolu Lisesi	171	12, 7
Süper Lise	98	7, 3
Öğretmen Lisesi	373	27, 6
Fen Lisesi	49	3, 6
Özel Lise	248	18, 4
Diğer	7	0, 5
Toplam	1350	100, 0

Araştırmaya katılan bireylerin % 27, 6'sı Öğretmen Lisesi, % 23, 4'ü Genel Lise, % 18, 4'ü Özel Lise, % 12, 7'si Anadolu Lisesi mezunudur. Bunu sırasıyla Süper Lise, Meslek Lisesi, Fen Lisesi ve diğer liselerden mezun olanlar takip etmektedir. Hacettepe Üniversitesi'nde 2003-2004 Bahar döneminde gerçekleştirilen araştırmaya katılan bireylerin bitirdikleri orta öğretim kurumu incelendiğinde %30 ile Anadolu Liselerinin ilk sırada, %20 ile Meslek Liselerinin ikinci sırada, %19 ile Genel Liselerin de üçüncü sırada olduğu görülmektedir. Bunu sırasıyla Süper Lise, Fen Lisesi, Diğer ve Özel Liseler takip etmektedir (Doğaner, 2005:596). Ozankaya, Gülmez ve Aksoy'un araştırmalarında bu konuyla ilişkili bulguya ulaşılamamıştır.

Tablo 6: Araştırmaya katılan bireylerin Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi ders saatine yönelik görüşleri

Ders Saati	N	%
Hiç olmasın	5	0, 4
1	179	13, 3
2	711	52, 6
3	243	18, 0
4	212	15, 7
Toplam	1350	100, 0

Tablo 6'ya göre öğrencilerin yaklaşık yarısı Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersinin haftada iki saat olmasının uygun olduğu fikrindedir. Öğrencilerin % 35, 7'si ders saatinin arttırılmasını isterken, % 13, 3'ü ders saatinin azaltılmasını istemektedir. Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi ders hiç olmasın diyen öğrenci sayısı 5 kişi olup bu örneklem grubunun % 0, 4'üdür. Öğrencilerin dersin gerekliliğine olan inançları memnuniyet vericidir. Ozankaya (1978:71) tarafından yapılan araştırmaya katılan bireylerin 189'u (% 29) dersin eğitim süresinin uzatılmasının gerektiğini, 26'sı (% 4) dersin eğitim süresinin daha kısa olmasını, 323'ü (% 49, 5) var olan eğitim süresinin yeterli olduğunu ifade etmektedir. 15 kişi (% 2, 3) dersin kaldırılmasını istemektedir. 99 kişi bu soruya cevap vermemiştir. Hacettepe Üniversitesi'nde 1995-96 bahar döneminde yapılan araştırmada derslerin sabah saatlerinde hafta içinde ve iki saatlik bir sürede verilmesi yönünde ortak bir kanaat belirmiştir. Dersin süresinin artırılması fikri ise %17 oranında kabul görürken, %66 oranında karşı çıkılmaktadır. Dersin süresinin azaltılması %23 oranında kabul görürken %57 oranında reddedilmektedir. Dersin süresi konusunda bir sorunun olmadığı mevcut durumun çoğunlukla benimsendiği yönünde bir sonuç çıkmaktadır(Yılmaz, 2004:103). Gülmez (2003:1058)'in yaptığı araştırmada Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersinin gerekli olup olmadığı konusundaki soruya 809 kişi evet derken 190 öğrenci dersin okutulmaması yönünde görüş bildirmiştir. Aksoy (2003:157)'un araştırmasına katılan öğrencilerden 472'si (% 76, 1) Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Dersinin gerekliliğine evet derken, 35 kişi (% 23, 2) kısmen, 113 kişi (% 18, 3) ise hayır şeklinde cevap vermiştir. Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersinin öğretilebilmesi için ders süresinin yeterli olup olmadığının belirlenmesine yönelik ifadeye öğrencilerin % 33, 4'ü hayır, % 14, 8'i kısmen, % 51, 8'i evet şeklinde

cevap vermiştir. Bu araştırmaların bulguları Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersinin gerekliliği konusunda bir ortak görüş olduğu sonucuna ulaşmamızı sağlamaktadır. Dersin gerekliliği konusundaki uzlaşmanın ders saatinin uygulamadaki haliyle kalması konusunda da sağlandığı söylenebilir.

Tablo7: Araştırmaya katılan bireylerin Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersine yönelik okudukları kitap sayıları

Kitap sayısı	N	%
0-5	734	54, 3
6-10	371	27, 5
11-15	111	8, 2
16-20	75	5, 6
21+	59	4, 4
Toplam	1350	100, 0

Tablo 7'ye göre öğrencilerin %54, 3'ü Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersine yönelik 0-5 arasında kitap okuduğunu, % 27, 5'i 6-10, % 8, 2'si 11-15, % 5, 6'sı 16-20, % 4, 4'ü ise 21'den fazla kitap okuduğunu ifade etmektedir. Ozankaya (1978:70-71), tarafından yapılan araştırmada ise bireylerin 58'i (% 8, 9) bir kitap, 39'u (% 6) iki kitap, 16'sı (% 2, 4) üç kitap, 41'i dört ya da daha çok kitap okuduğunu, 203'ü (% 31, 2) o yıl bu konuda hiç kitap okumadığını belirtmiştir. 8 kişi (% 1, 2) okudum demiş ancak kitabın adını bildirmemiştir. 287 kişi (% 44) soruyu cevapsız bırakmıştır. Bu grupta yer alan bireylerin büyük bir bölümünün bu konuyla ilgili kitap okumadıkları düşünülebilir. Okudukları kitaplar arasında Söylev'in yer aldığını söyleyenler 58 kişi olup örneklem grubunun % 8, 9'unu oluşturmaktadır. Gülmez (2003:1061)'in yaptığı araştırmaya katılan bireylerden % 49, 2'si bugüne kadar Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi konusunda ders kitabının dışında hiç kitap okumadıklarını ifade etmişlerdir. Öğrencilerin % 19, 6'sı bir tane, % 16, 7'si dört ve daha fazla, % 10, 3'ü iki tane, % 4, 1'i üç tane kitap okuduklarını belirtmektedir. Bu kitaplar arasında % 21'lik oranla ilk sırayı Nutuk almaktadır. Araştırmamıza katılan bireylerin okudukları kitap sayılarının dağılımında en büyük bölümü 0-5 kitap okuyan bireyler oluşturmasına rağmen diğer araştırmalardaki kitap okuma oranına göre daha iyi bir durum görülmektedir.

Tablo 8: Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersinde kullanılan öğretim yöntemleri

	Hiç		Az		Orta		Çok		Pek çok			
İfadeler	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	$\overline{x}$	**S**
Düz Anlatım	87	6, 4	175	13, 0	338	25, 0	376	27, 9	374	27, 7	3, 57	1, 20
Soru-cevap	75	5, 6	308	22, 8	573	42, 4	296	21, 9	98	7, 3	3, 02	0, 97
Örnek olay incelemesi	249	18, 4	345	25, 6	354	26, 2	255	18, 9	147	10, 9	2, 78	1, 25
Tartışma	215	15, 9	428	31, 7	377	27, 9	204	15, 1	126	9, 3	2, 70	1, 17
Gösteri	772	57, 2	320	23, 7	141	10, 4	70	5, 2	47	3, 5	1, 74	1, 06
Drama	918	68, 0	264	19, 6	90	6, 7	37	2, 7	41	3, 0	1, 53	, 95
Olay yeri incelemesi	951	70, 4	189	14, 0	92	6, 8	51	3, 8	67	5, 0	1, 58	1, 09
Problem çözme	721	53, 4	328	24, 3	201	14, 9	63	4, 7	37	2, 7	1, 79	1, 03

Tablo 8'e göre Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersinde kullanılan öğretim yöntemleri içinde en çok kullanılanı düz anlatım yöntemidir ($\overline{x}$ =3, 57). Öğrencilerin % 27, 7'si bu yöntemin pek çok, % 27, 9'u ise çok kullanıldığını ifade etmiştir. Düz anlatım yönteminden sonra en çok kullanılan öğretim yönteminin soru-cevap olduğu görülmektedir($\overline{x}$ =3, 02). Bu yöntemi sırasıyla örnek olay incelemesi ($\overline{x}$ =2, 78), tartışma ($\overline{x}$ =2, 70), problem çözme ($\overline{x}$ =1, 79), gösteri ($\overline{x}$ =1, 74), olay yeri incelemesi ($\overline{x}$ =1, 58) ve son olarak drama yöntemi ($\overline{x}$ =1, 53) gelmektedir. Tüm eleştirilere rağmen düz anlatım yönteminin tarih derslerindeki hâkimiyeti devam etmektedir. Öğretim elemanlarının tarih derslerinde düz anlatım yöntemini tercih etme sebepleri arasında öğrenci sayısının fazlalığı, ders saatinin sınırlı olması, fizikî yetersizlikler ve meslekî alışkanlıklar sayılabilir.

Hacettepe Üniversitesi'nde 2003-2004 bahar döneminde gerçekleştirilen araştırmaya göre derste kullanılan öğretim yöntem ve tekniklerine bakıldığında düz anlatım yöntemi ilk sıradaki yerini korumakta, ikinci sırada soru-cevap, üçüncü sırada ise tartışma tekniğinin kullanıldığı ifade edilmektedir. Bunları düşük oranlarda olmak üzere araştırma inceleme ve gezi-gözlem teknikleri takip etmektedir. Öğrencilerin %60'ı dersin yalnız öğretim elemanı tarafından anlatılmasını istemektedirler. %10'u kararsızken, %30'u bu fikre katılmamaktadır. Bu durum derse olan ilginin zayıf olduğunu ve bazı önyargılarla derse başlandığını göstermektedir. Öğrencilerin %73'ü dersin soru-cevap şeklin-

de işlenmesi gerektiğini düşündüklerini ifade etmişlerdir. Yalnız %17 oranında soru-cevap yönteminin uygulanmasına karşı çıkılmaktadır. Çelişkili gibi görünen bu durumun nedeni öğrencinin kendisinin ders anlatmak istemeyişinden kaynaklanıyor olabilir (Doğaner, 2005:601). Aksoy (2003:182)'un araştırmasına göre öğrencilerin % 5'i Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersinin daha ilgi çekici hale getirilebilmesi için anlatımı zenginleştirmek için materyal kullanılması gerektiği görüşünü ifade etmektedir. Öğretim elemanlarının yaklaşık % 80'i Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersinin etkili bir şekilde yürütülebilmesi için sözlü anlatım yönteminin kullanılması gerektiğini düşünmektedir. Önerilen diğer bir yöntem ise yaklaşık % 11 ile soru cevap yöntemidir. Öğretimde yöntemler konuya, öğrenciye, sınıf büyüklüğüne, öğretim elemanının yöntemi kullanma becerisine göre değişmekte ve seçilmektedir. Öğretim elemanlarının getirdikleri bu görüşlerde, geleneksel öğretim yöntemlerine göre yetişme ve bu yöntemlerin kullanımına yatkın olma nedenlerinin etkisi olduğu düşünülmektedir.

Tablo 9: Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersinde kullanılan öğretim materyalleri

	Hiç		Az		Orta		Çok		Pek çok			
İfadeler	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	$\overline{x}$	**S**
Arşiv belgeleri	708	52, 4	339	25, 1	192	14, 2	65	4, 8	46	3, 4	1, 81	1, 06
Basılı görsel materyaller	503	37, 3	360	26, 7	282	20, 9	129	9, 6	76	5, 6	2, 13	1, 19
Belgesel filmler	677	50, 1	296	21, 9	198	14, 7	110	8, 1	69	5, 1	1, 95	1, 19
Müzelik malzemeler	795	58, 9	238	17, 6	163	12, 1	91	6, 7	63	4, 7	1, 87	1, 16
Ders kitapları	76	5, 6	133	9, 9	292	21, 6	414	30, 7	435	32, 2	3, 70	1, 17
Tarihi romanlar	349	25, 9	307	22, 7	376	27, 9	216	16, 0	102	7, 6	2, 56	1, 23
Hatıratlar-Biyografiler	581	43, 0	348	25, 8	228	16, 9	124	9, 2	69	5, 1	2, 07	1, 19

Tablo 9'a göre Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersinde kullanılan öğretim materyalleri içinde en çok kullanılanı ders kitabıdır ($\overline{x}$ =3, 70). Öğrencilerin % 32, 2'si ders kitabının pek çok, % 30, 7'si ise çok kullanıldığını ifade etmiştir. Ders kitabından sonra en çok kullanılan öğretim materyalinin tarihî romanlar olduğu görülmektedir ($\overline{x}$ =2, 56). Tarihî

romanları sırasıyla basılı görsel materyaller ($\bar{x}$ =2, 13), hatıratlar-biyografiler ($\bar{x}$ =2, 07), belgesel filmler ($\bar{x}$ =1, 95), müzelik malzemeler ($\bar{x}$ =1, 87) ve son olarak arşiv belgeleri ($\bar{x}$ =1, 81) takip etmektedir. Yüksek öğretimde tek bir kaynağa bağlı ders yapmanın sakıncaları sürekli dile getirilmesine rağmen ders kitabının tarih derslerinin temel öğretim materyali olma durumu devam etmektedir. Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi ders içeriğine hizmet edecek pek çok öğretim materyali mevcut iken geçmişe ait tarihsel belge ve birinci elden kaynak niteliğindeki materyalleri kullanmadan gerçekleştirilen bir tarih dersinde dersin öğretim elemanının ve ders kitabının tek kaynak haline gelmesi kaçınılmazdır. Ders ile ilgili farklı öğretim materyallerinin kullanılması öğrencilerde beceri ve davranış gelişimine katkı sağlayacaktır.

Ozankaya (1978:58) tarafından yapılan araştırmaya katılan bireylerin 5 tanesi (%0, 8) derste görsel-işitsel öğretim araçlarından sık sık yararlanıldığını söylerken, 35'i (5, 4) ara sıra, 519'u (%79, 6) çok seyrek ya da hiç kullanılmadığını ifade etmiştir. Bu soruya 93 kişi cevap vermemiştir. Hacettepe Üniversitesi'nde 2003-2004 bahar döneminde gerçekleştirilen araştırmaya göre dersin işlenişi sırasında görsel işitsel materyallerden faydalanılması gerektiği konusunda ciddi bir uzlaşma bulunmaktadır. Öğrencilerin %92'si bu fikre katılmaktadır (Doğaner, 2005:602). Gülmez (2003:1071)'in yaptığı araştırmaya katılan bireylerin % 53, 2'si derslerin işlenişinde ders kitabı dışında herhangi bir araç-gerecin kullanılmadığını belirtmektedir. Farklı öğretim materyallerinin kullanıldığını söyleyenler % 14, 6'lık orana sahiptir. Ara sıra kullandığını ifade edenler ise % 18, 1'dir. Öğrencilerin % 41, 2'si derslerde daha fazla teknolojik araç-gereç kullanılmasını istemektedir. Aksoy (2003:211)'un araştırmasına göre öğrencilerin yaklaşık % 62'si Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersinin daha etkili bir şekilde yürütülebilmesi için derslerde tutulan notlardan kaynak olarak yararlanılması gerektiği görüşündedir. Diğer görüşler ise sırasıyla; yaklaşık % 24 öğretim elemanının çoğaltılmış ders notu veya kitabı, yaklaşık % 9 değişik kitap, gazete ve dergiler ve yaklaşık % 6 ders kitabı kaynak olarak kullanılmalıdır şeklindedir.

Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersi ile ilgili yapılan önemli tartışmalardan bir tanesi dersin içeriğinin zaman aralığının belirlenmesidir. Tablo 10'a göre Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersinin içeriğinin

1939 yılı ile sınırlandırılmasına katılan bireylerin oranı % 19, 5 iken dersin günümüz olaylarını da kapsaması fikrine katılan bireylerin oranı % 80, 5'tir. Dersin içeriğinin günümüz olaylarını da kapsamasını isteyen öğrencilerin içinde başlangıç noktasının Millî Mücadele Dönemi olmasını isteyenlerin oranı % 29, 9 Tanzimat Dönemi olmasını isteyenlerin oranı % 18, 5 Lale Devri olmasını isteyenlerin oranı ise % 17, 7'dir.

Tablo 10: Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersinin zaman aralığına yönelik öğrenci görüşleri

Dönem	**N**	**%**
Lale Devri-1939	72	5, 3
III. Selim Dönemi-1939	19	1, 4
Tanzimat Dönemi-1939	70	5, 2
Meşrutiyet Dönemi-1939	41	3, 0
Millî Mücadele Dönemi-1939	62	4, 6
Lale Devri-Günümüze kadar getirilmelidir.	239	17, 7
III. Selim Dönemi- Günümüze kadar getirilmelidir.	96	7, 1
Tanzimat Dönemi- Günümüze kadar getirilmelidir.	248	18, 5
Meşrutiyet Dönemi- Günümüze kadar getirilmelidir.	99	7, 3
Millî Mücadele Dönemi- Günümüze kadar getirilmelidir.	404	29, 9
Toplam	1350	100, 0

Hacettepe Üniversitesi'nde 1995-96 bahar dönemi sonunda yapılan araştırmada en çok göze çarpan konu, dersin verilişi sırasında güncel olaylara değinilmesi yolundaki istektir. Öğrenciler geçmişte yaşananlar ile günümüzdeki olaylar arasında kurulacak bağın, kendi düşünce yapılarına yapacağı katkıyı bilmekte ve ders hakkındaki görüşleriyle ilgili soruda en fazla bu konuya değinmektedirler (yılmaz, 2004:103). Hacettepe Üniversitesi'nde 2003-2004 bahar döneminde gerçekleştirilen araştırma sonuçlarına göre derste güncel olaylara değinilmesi konusu %95 oranında kabul görmektedir. Dersin içeriği sorgulandığında konuların Osmanlı yenileşme döneminden başlatılarak anlatılması konusunda %73 oranındaki desteğe karşın %13 oranında olumsuz görüş bulunmaktadır. Milli Mücadele ve Atatürk döneminin esas alınması gerektiğini düşünenlerin oranı %74 iken, karşı çıkanların oranı %13'tür. Atatürk sonrası dönemin ağırlıklı olarak ele alınmasını düşünenlerin oranı %53 iken bu fikre karşı çıkanlar %30 oranındadır (Doğaner, 2005: 603-604).

Tablo 11: Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersinin öğrenciler üzerindeki etkililiğine yönelik görüşler

	Hiç		Az		Orta		Çok		Pek çok			
İfadeler	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	$\bar{x}$	**S**
AİİT dersinin eğitim hayatınızdaki önemi nedir?	32	2, 4	70	5, 2	491	36, 4	469	34, 7	288	21, 3	3, 67	, 94
AİİT dersinin sosyal ve kültürel hayatınızdaki önemi nedir?	44	3, 3	109	8, 1	465	34, 4	490	36, 3	242	17, 9	3, 57	, 98
AİİT dersinin siyasî fikrinizin oluşumundaki rolü nedir?	105	7, 8	110	8, 1	447	33, 1	423	31, 3	265	19, 6	3, 46	1, 12
AİİT dersinin vatanseverlik duygunuzun oluşmasındaki rolü nedir?	33	2, 4	54	4, 0	251	18, 6	482	35, 7	530	39, 3	4, 05	, 97
AİİT dersinin Mustafa Kemal Atatürk ile ilgili duygu ve düşüncelerinizin oluşumundaki rolü nedir?	23	1, 7	43	3, 2	194	14, 4	442	32, 7	648	48, 0	4, 22	, 925
AİİT dersinin günümüz olaylarını değerlendirmenize olan katkısı nedir?	46	3, 4	87	6, 4	374	27, 7	498	36, 9	345	25, 6	3, 74	1, 01
AİİT dersinin ülkemizin geleceğine dair fikirlerinizin oluşumundaki rolü nedir?	38	2, 8	100	7, 4	385	28, 5	467	34, 6	360	26, 7	3, 74	1, 01
AİİT dersinin Avrupa Birliği ile ilgili düşüncelerinizin oluşumundaki rolü nedir?	114	8, 4	110	8, 1	413	30, 6	390	28, 9	323	23, 9	3, 51	1, 18

Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersinin öğrencilerin eğitim hayatlarındaki yerini belirlemeye yönelik soruya verilen cevapların ortalaması ($\bar{x}$ =3, 67)'dir. Öğrencilerin % 34, 7'si çok seçeneğini, % 21, 3'ü pek çok seçeneğini işaretlerken, öğrencilerin % 2, 4'ü dersin eğitim hayatlarında hiçbir yerinin olmadığını ifade etmektedir.

Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersinin öğrencilerin sosyal ve kültürel hayatlarındaki yerini belirlemeye yönelik soruya verilen cevapların ortalaması ($\bar{x}$ =3, 57)'dir. Öğrencilerin % 36, 3'ü Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersinin sosyal ve kültürel hayatlarında çok önemli olduğunu ifade etmiştir. Bu ifadeye pek çok diyen öğrencilerin oranı ise % 17, 9'dur. Öğrencilerin % 3, 3'ü dersin sosyal ve kültürel hayatlarında hiçbir yerinin olmadığını ifade etmektedir.

Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersinin öğrencilerin siyasî fikrinin oluşumundaki rolünü belirlemeye yönelik soruya verilen cevapların ortalaması ($\bar{x}$ =3, 46)'dır. Öğrencilerin % 31, 3'ü siyasî fikirlerinin oluşmasında bu dersin çok etkisi olduğunu, % 19, 6'sı ise pek çok etkisinin olduğunu ifade etmiştir. Öğrencilerin % 7, 8'i siyasî fikirlerinin oluşmasında dersin hiçbir etkisinin olmadığını ifade etmektedir.

Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersinin öğrencilerin vatanseverlik duygusunun oluşmasındaki rolünün belirlenmeye çalışıldığı soruya verilen cevapların ortalaması ($\bar{x}$ = 4, 05) olup bu bölümdeki ortalamaların içinde en yüksek ikinci değerdir. Öğrencilerin % 39, 3'ü vatanseverlik duygularının oluşmasında bu dersin pek çok etkisi olduğunu, % 35, 7'si ise çok etkisinin olduğunu ifade etmiştir. Öğrencilerin %2, 4'ü vatanseverlik duygusunun oluşmasında dersin hiçbir etkisinin olmadığını ifade etmektedir.

Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersinin öğrencilerin Mustafa Kemal Atatürk ile ilgili duygu ve düşüncelerinin oluşumundaki rolünü belirlemeye yönelik soruya verilen cevapların ortalaması ($\bar{x}$ = 4, 22) olup bu bölümdeki ortalamaların içindeki en yüksek değerdir. Öğrencilerin % 48'i Mustafa Kemal Atatürk ile ilgili duygu ve düşüncelerinin oluşmasında bu dersin pek çok etkisi olduğunu, % 32, 7'si ise çok etkisinin olduğunu ifade etmiştir. Öğrencilerin %1, 7'si Mustafa Kemal Atatürk ile ilgili duygu ve düşüncelerinin oluşmasında dersin hiçbir etkisinin olmadığını ifade etmektedir.

Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersinin öğrencilerin günümüz olaylarını değerlendirmelerine katkısını belirlemeye yönelik soruya verilen cevapların ortalaması($\bar{x}$ =3, 74)'dür. Öğrencilerin % 36, 9'u bu günümüz olaylarını anlamada dersin etkisinin çok, % 25, 6'sı ise pek çok olduğunu belirtmektedir. Dersin günümüz olaylarını anlamasına hiç katkısı olmadığını söyleyenlerin oranı % 3, 4'tür.

Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersinin öğrencilerin ülkemizin geleceğine dair fikirlerinin oluşumundaki rolünü belirlemeye yönelik soruya verilen cevapların ortalaması ($\bar{x}$ =3, 74)'dür. Öğrencilerin % 34, 6'sı ülkemizin geleceğine dair fikirlerinin oluşmasında dersin etkisinin çok, % 26, 7'sı ise pek çok olduğunu belirtmektedir. Ülkemizin geleceğine dair fikirlerinin oluşumunda dersin hiç rolünün olmadığını söyleyenlerin oranı % 2, 8'dir.

Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersinin öğrencilerin Avrupa Birliği ile ilgili düşüncelerinin oluşumundaki rolünü belirlemeye yönelik soruya verilen cevapların ortalaması ($\bar{x}$ =3, 51)'dir. Öğrencilerin % 28, 9'u Avrupa Birliği ile ilgili fikirlerinin oluşmasında dersin etkisinin çok, % 23, 9'u ise pek çok olduğunu belirtmektedir. Avrupa Birliği ile ilgili düşüncelerinin oluşumunda dersin hiç katkısını olmadığını söyleyenlerin oranı % 8, 4'dür.

Hacettepe Üniversitesi'nde 1995-96 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde yapılan araştırmada dersin öğrencilerin fikrî oluşumuna katkısını belirlemeye yönelik soruya Fen Bilimleri öğrencilerinin % 72'si memnun oldukları yönünde yanıt vermişlerdir. Bu durum, dersin Fen Bilimleri öğrencileri tarafından da önemsendiğini göstermektedir. Sosyal Bilimler öğrencilerinin % 66, 8'i memnun olduğunu ifade etmiştir. Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersinin, gerek öğrencilerin Türk İnkılâbı'nı anlamalarına gerekse gelecekteki yaşamlarına yapacağı katkı hakkındaki düşüncelerinin oldukça olumlu olduğu görülmektedir. Anketin tümü içinde en çok olumlu cevap bu soruya verilmiştir (Yılmaz, 2004:103-104). Aksoy (2003:206)'un yaptığı araştırmaya göre öğrencilerin % 53, 7'si Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersinin, öğrenciye millî kimlik ve millî hedef kazandırmada kısmen etkili olduğu, % 21, 1'i etkili olduğu, % 17, 4'ü etkili olmadığı görüşündedir. Öğrencilerin % 47, 1'i öğrenciye iç ve dış tehditler konusunda bilgi kazandırmada dersin kısmen etkili olduğu, % 26, 1'i etkili olduğu, %

26, 8'i etkili olmadığı görüşündedir. Araştırmaların bulguları Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersinin öğrenciler üzerinde etkili olduğu yönünde yorumlanabilir. Aksoy'un araştırmasında ortaya çıkan sonuçlar dersten beklentinin yüksekliğine ve uygulama anlamındaki eksikliklere bağlanabilir.

SONUÇLAR

Öğrencilerin tamamına yakını Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersinin gerekliliğine inanmaktadır. Öğrenciler Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersinin haftada iki saat olarak verilmesinin uygun olduğunu düşünmektedirler. Öğrencilerin yaklaşık yarısının Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersinin içeriğiyle ilgili okuduğu kitap sayısı en fazla beş tanedir. Dersin içeriğinin ve ilgili literatürün zenginliğine rağmen ülkemiz insanının genelinde bulunan az okuma alışkanlığı araştırmanın örneklemini oluşturan bireylerde de mevcuttur. Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersinde kullanılan öğretim yöntemleri içinde en çok kullanılanı düz anlatım yöntemidir. En az kullanılan ise drama yöntemidir. Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersinin de diğer tarih dersleri gibi ezber dersi olarak yorumlanmasına rağmen öğretim elemanları sınıftaki öğrenci sayısının çokluğu, fizikî yetersizlikler, ders saatinin azlığı gibi sebeplerden derste düz anlatım yöntemini ağırlıklı olarak kullanmaya devam etmektedirler. Derste kullanılan öğretim materyalleri içinde en çok kullanılanı ders kitabıdır. Dersin içeriğinin birinci elden kaynaklarla desteklenmesini sağlayacak arşiv belgeleri derste en az kullanılan öğretim materyalidir. Öğrencilerin % 80'i Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersinin içeriğinin günümüz olaylarını da kapsaması yönünde görüş beyan etmektedir. Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersi öğrencilerin eğitim-kültür hayatlarında, siyasî fikirlerinin oluşmasında, Mustafa Kemal Atatürk ile ilgili düşüncelerinin oluşumunda, günümüzü anlamada, ülkemizin geleceği ile ilgi düşüncelerinin oluşumunda ve AB ile ilgili düşüncelerinin şekillenmesinde etkili bir unsur olarak görülmektedir. Araştırmanın sonuçları daha önceki dönemlerde farklı öğretim kurumlarında yapılan araştırmaların sonuçlarıyla genel olarak tutarlılık göstermektedir.

KAYNAKLAR

Akgün, S. (2004), "Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihinin Amaç ve Kapsamı", *Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi'nde Yöntem Arayışları*, (Ed. Bahaeddin Yediyıldız, Temuçin Faik Ertan, Kutay Üstün), Hacettepe Üniversitesi Yayınları: 13-58.

Aksoy, İ. (2003), *Yüksek Öğretim Kurumlarında İnkılâp Tarihi Öğretimi*, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara.

Arslan, A. (2005), "İnkılâp Tarihi Derslerinde Başarı Nasıl Sağlanabilir?", *İlk ve Orta Öğretim Kurumlarında Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Konularının Öğretimi: Mevcut Durum, Sorunlar ve Çözüm Önerileri*, (Haz. Mehmet Saray-Hüseyin Tosun), Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları: 65-71.

Aslan, E. (1998), "Devrim Tarihi Ders Kitapları", *Tarih Öğretimi ve Ders Kitapları*, (Haz. Salih Özbaran), Dokuz Eylül Yayınları, İzmir: 305-321.

Aslanapa, O. (1997), *1933 Yılında İstanbul Üniversitesi'nde Başlayan İlk İnkılâp Tarihi Ders Notları***,** Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı, İstanbul.

Ersanlı Behar, B. (1992), *İktidar ve Tarih*, Afa Yayınları, İstanbul.

Doğaner, Y. (2005). "Yüksek Öğretimde Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Dersi Öğretiminde Karşılaşılan Problemler ve Yeni Yaklaşımlar-Hacettepe Üniversitesi Örneği-", *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, C.XXI, Sayı 62: 589-611.

Erdaş, S. (2006). "Atatürk'ten Günümüze Türk İnkılâp Tarihi Derslerine Genel Bir Bakış", *Türk Eğitim Sisteminde Atatürkçülük ve Cumhuriyet Tarihi Öğretimi*, Hacettepe Üniversitesi Yayınları: 9-21.

Gülmez, N. (2003), "Üniversite Gençliğinin Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Dersine Bakışı*"*, *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, C.XIX, Sayı 57: 1043-1088.

Karasar, N. (2003), *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

Metin, C. (2006), "T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Dersi Konularının Ortaöğretimde Öğretimi: Ders Kitaplarının Değerlendirilmesi", *Türk Eğitim Sisteminde Atatürkçülük ve Türkiye Cumhuriyeti Tarihi Öğretimi*, (Ed. Yasemin Doğaner), Hacettepe Üniversitesi Yayınları, Ankara: 45-56.

Mumcu, A. (1985) "Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Dersinin Öğretiminde Yapılan Yanlışlıklar", *I.Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Semineri*, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Basımevi, Samsun, 1985: 45-54.

Ozankaya, Ö. (1978), *Türk Devrimi ve Yüksek Öğrenim Gençliği*, A.Ü. SBF Yayınları, Ankara.

Yılmaz, M. (2004), "Eğitim Bilimi ve Bilim Teknolojisi Işığında Yeni Yöntem Arayışları", *Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi'nde Yöntem Arayışları*, (Editör: Bahaeddin Yediyıldız, Temuçin Faik Ertan, Kutay Üstün, H.Ü. Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Enstitüsü, Ankara: 100-111.

Yılmaz, M. (2006), *Türk Eğitim Sisteminde Atatürkçülük ve Türkiye Cumhuriyeti Tarihi Öğretimi*, (Ed. Yasemin Doğaner), Hacettepe Üniversitesi Yayınları, Ankara: 3-6.